

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7 Vtrum secundum diuersum peccati processum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

quod est prohibi-
tum diuersis præce-
ptis, puta, iuris di-
uini, naturalis, pos-
sibili, principis, præ-
lati &c. non acqui-
rit aliam speciem:
& simile est de pec-
cato ex iure possi-
tuo tantum multi-
plicatis præceptis à
subordinatis præ-
latis. A signata nã-
que ratio vniuersa-
lis est, scilicet quod
peccans respicit præ-
ceptum ex parte auer-
sionis. Propterea
hic habes determi-
natum in opposi-
tum, quod in qua-
estione 2. articulo
6. rationale iudi-
catum est, scilicet
peccata, quia pro-
hibita, distinguuntur
secundum præcepta,
semper enim pecca-
tum ex parte con-
uersionis distinguitur
specie, vt dictum est.

In cor. art.

¶ Super Questionis
septuagesimæ secun-
da Articulum septi-
mum.

IN articulo septi-
mo eiusdem se-
ptuagesimæ secun-
dæ questionis nota,
quod diuisio pecca-
ti in peccatum cordis,
oris, & operis
potest. Primo per
modum diuisionis
totius vniuersalis in
partes subiectiuas
generis, scilicet in
species. Secundo
per modum quasi
totius integralis in
suas partes conse-
quenter se habentes:
& hoc modo
tractatur in præter-
iti litera.

D. 671.
1060.

Infr. q. 100.
artic. 5. & 6.
cor. Et 2. 2.
prol. Et 2.
dist. 42. q. 2.
art. 2. q. 1.
lib. 12. de
Tri. cap. 12.
circa med.
tom. 3.

¶ Ad cuius euiden-
tiam scito, quod pec-
cata sunt in duplici
differentia. nam qua-
dam sunt quæ per-
fectionem non ha-
bent nisi in opere,
vt furtum, homici-
dium, & adulter-
ium: & huiusmodi
peccata se habent
ad peccata cordis,
oris, & operis, quasi
vt totum integrale
ad suas partes, sicut
domus ad funda-
mentum, parietes
ad tectum. Et sic
tractatur in litera
prima distinctio, &
dicitur quod distin-

Li. 4. Mora.
c. 27. a med.

causacijs: unde etiam in rebus
naturalibus eiusdem rationis est,
quod ignis calefaciat, & quod non
infrigidet.

AD PRIMVM ergo dicendum,
quod illa diuisio quæ est per com-
missionem & omissionem, non
est secundum diuersas species
formales, sed materiales tantum,
vt dictum est.

AD SECUNDVM dicendum,
quod necesse fuit in lege Dei propo-
ni diuersa præcepta affirmatiua,
& negatiua, ut gradatim hoies
introducercntur ad uirtutem
prius quidem abstinendo à ma-
lo, ad quod inducimur per præ-
cepta negatiua, & postmodum
faciendo bonum, ad quod indu-
cimur per præcepta affirmatiua.
Et sic præcepta affirmatiua & ne-
gatiua non pertinent ad diuer-
sas uirtutes, sed ad diuersos gra-
dus uirtutis, & per consequens
non oportet quod contrarietur di-
uersis peccatis secundum speciem.
Peccatum etiam non habet speci-
ciem ex parte auersionis, quia se-
cundum hoc est negatio, vel pri-
uatio: sed ex parte conuersionis,
secundum quod est actus quidam.
Vnde secundum diuersa præ-
cepta legis non diuersificantur pec-
cata secundum speciem.

AD TERTIVM dicendum, quod
obicctio illa procedit de mate-
riali diuersitate speciei. Sciendum
est tamẽ, quod negatio etiam pro-
prie non fit in specie, constitui-
tuitur tamen in specie per redu-
ctionem ad aliquam affirmatio-
nem quam sequitur.

ARTICVLVS VII.

Vtrum conuenienter diuidatur peccatum
in peccatum cordis, oris, & operis.

AD SEPTIMVM sic procedit.
Vt quod inconuenienter diui-
datur peccatum in peccatum cor-
dis, oris, & operis. August. enim
12. * de Trin. ponit tres gra-
dus peccati, quorum primus est,
cum carnalis sensus illecebram
quandam ingerit, quod est pec-
catum cogitationis. Secundus
gradus est, quoniam sola cogitationis
delectatione aliquis contentus
est. Tertius gradus est, quoniam facien-
dum discernitur per consensum:
sed tria hæc pertinent ad pec-
catum cordis. ergo inconuenien-
ter peccatum cordis ponitur
quasi vnum genus peccati.

¶ 2 Præter Greg. in 4. Moral. po-
nit quatuor gradus peccati, quo-
rum primus est culpa latens in
corde: secundus, cum exterius
publicatur: tertius est, cum con-
suetudine roboratur: quartus
est, cum vsque ad præsumptio-

ne diuinæ misericordiæ, vel ad
desperationem homo procedit:
vbi non distinguitur peccatum
operis à peccato oris, & addunt
duo alii peccatorum gradus. ergo
inconueniens fuit prima diuisio.
¶ 3 Præter. Non potest esse peccatum
in ore, vel in opere, nisi fiat prius
in corde. ergo ista peccata specie
non differunt. non ergo debent
contra se inuicem diuidi.

SED CONTRA est, quod Hiero. di-
cit super Ezech. Tria sunt genera-
lia delicta, quibus humanum tubia
cor genus: aut. n. cogitatione, aut
sermone, aut opere peccamus.

RESPOND. Dicendum, quod aliqua
inueniuntur differre specie du-
plex. Vno modo ex eo quod
vtrumque habet speciem com-
pletam, sicut equus, & bos differ-
runt specie. Alio modo, secun-
dum diuersos gradus in aliqua
generatione, uel motu accipiuntur
diuersæ species, sicut ædifica-
tio est completa generatio do-
mus, collocatio autem fundamen-
ti, & erectio parietis sunt species
incompletæ, ut patet per Phi-
losophum in 10. Eth. & idem est
potest dici in generationibus ani-
malium. Sic igitur peccatum di-
uiditur per hæc tria, scilicet peccatum
oris, cordis, & operis, non sicut
per diuersas species completas:
nam consummatio peccati est in
opere, vnde peccatum operis ha-
beret speciem completam, sed pri-
ma inchoatio eius est quasi fun-
datio in corde. Secundum autem gra-
dus eius est in ore, secundum quod ho-
mo prorumpit facile ad manife-
standum: cõceptum cordis. Ter-
tius autem gradus iam est in con-
summatione operis. Et sic hæc tria
differunt secundum diuersos gra-
dus peccati: patet tamen quod hæc
tria pertinent ad vnam perfec-
tam peccati speciem, cum ab
eodem motiuo procedant. Irra-
cundus. n. ex hoc quod appetit vindic-
tam, primo quidem pertur-
batur in corde, secundo in ver-
ba contumeliosa prorumpit, ter-
tio uero procedit vsque ad facta
iniuriosa: & idem patet in luxu-
ria, & in quolibet alio peccato:

AD PRIMVM ergo dicendum,
quod omne peccatum cordis con-
uenit in ratione occultis, & secun-
dum hoc ponitur vnus gradus,
qui tamen per tres gradus distin-
guitur, scilicet cogitationis, dele-
ctationis, & consensus.

AD SECUNDVM dicendum, quod pec-
catum oris, & operis conueniunt
in manifestatione, & per hoc ea
Gregorius sub uno computat: Hiero.
autem distinguit ea, quia

guntur secundum
gradus eiusdem spe-
ciei. Quædam au-
tem sunt, quæ pec-
ficiuntur solo co-
de, vt heresis, &
periclitantur in ore,
ut detractio. Et hæc
peccatum diuisum
in peccatum cordis
oris, & operis, vt
ueras & perfectas
species peccati, vt
in ultima quæstio-
ne tertie partis, ar-
ticulo penultimæ
doct.

¶ Circa eundem ar-
ticulum dubium est
duplex. Primo,
Si distinctio secun-
dum gradus in pec-
cato cordis, oris, &
operis sit, sicut etiam
etiam distinctio spe-
cifica secundum gra-
dus imperfectionis.
ratio dubij est, quia
litera hic proponit
in communem: in au-
plificatione autem
ad præsentem ma-
teriam non affirmat
distinctionem secun-
dum species imper-
fectas, sed solum
gat distinctionem
secundum species
perfectas, & in
distinctionem secun-
dum gradus, vt
patet inueni. Non
ita enim reter
modo dicatur, vt
species imperfec-
tae sit, & dis-
tincta secundum
gradus imperfec-
tionis erunt
secundum speciem
imperfectam, quoniam
ordine ad aliquid
superueniens secun-
dum quod essentia
dem specie. Secun-
do dubitatur, quia
litera diuenter
tatur, & conueni-
re peccatum
quod habet par-
tam speciem
peccato oris, &
importat gradus
speciei. Nam per
contumeliam
progressu inchoat
& constat quod
tumentia est
quod peccatum
ore. vndique
disticta videtur
stima hæc.

¶ Ad hoc dicitur
quod dupliciter
tingit peccatum
dis, & oris
ri ad peccatum
ris, vt imperfec-
ad perfectum
mo per modum
plicis profectio-
sicut qui vult
cari, & inuicem
cariam, de his
quo

quod nulla est distinctio specifica in esse morali, sed solius vnius speciei progressus. Secundo per modum cuiusdam intermedij terminis, vt consensus in delectationem cogitatur adulterij, & verba pronocantia ad in illis apparet, quod sic aliqua specifica differentia secundum

in peccato oris est manifestatio taatum, & principaliter intentata; in peccato vero operis est principaliter expletio interioris conceptus cordis, sed manifestatio est ex consequenti: consuetudo vero & desperatio sunt gradus consequentes post speciem perfectam peccati, sicut adulescentia, & iuuentus post perfectam hominis generationem.

AD TERTIVM dicendum, qd peccatum cordis, & oris non distinguuntur a peccato operis, qm simul cum eo coniunguntur, sed prout quodlibet horum per se inuenitur: sicut etiam pars motus non distinguitur a toto motu, quando motus est continuus, sed solum quando motus sistit in medio.

ARTICVLVS VIII. Vtrum superabundantia, & defectus diuersificent species peccatorum.

AD OCTAVM sic proceditur. Videtur, quod superabundantia & defectus non diuersificent species peccatorum. Superabundantia enim & defectus differunt secundum magis & minus: sed magis & minus non diuersificant speciem, ergo superabundantia & defectus non diuersificant speciem peccatorum.

¶ 2 Præ. Sicut peccatum in agibilibus est ex hoc, quod receditur a rectitudine rationis, ita falsitas in speculatiuis est ex hoc, quod receditur a veritate rei: sed non diuersificatur species falsitatis ex hoc, quod aliquis dicit plus, vel minus esse, quam sit in re. ergo etiam non diuersificatur species peccati ex hoc, quod recedit a rectitudine rationis in plus, vel minus.

¶ 3 Præ. Ex duabus speciebus non constituitur una species, vt Porphyrius dicit: sed superabundantia & defectus ununtur in vno peccato. sunt enim simul quidam illiberales & prodigi, quorum duorum illiberalitas est peccatum secundum defectum: prodigalitas autem secundum superabundantiam. ergo superabundantia & defectus non diuersificant speciem peccatorum.

SED CONTRA. Contraria differunt secundum speciem. nam contrarietas est differentia

A successiui absque terminorum speciebus. & per hæc patet solutio primi dubij. Ad secundum autem dicitur, quod licet peccatum contumelie perficiatur in ore, vt communiter videtur in viis: si contumelie tamen nomine intelligatur de honorationis peccatum, certum est quod non consumatur in ore, quamuis multa in peccato oris est honoratio fit. Plus namque dehonora

secundum formam, vt dicitur in 10. * Metaphys. sed vitia, quae differunt secundum superabundantiam & defectum, sunt contraria, sicut illiberalitas prodigalitati. ergo differunt secundum speciem.

RESPON. Dicendum, qd cum in peccato sint duo, scilicet ipse actus, & inordinatio eius prout receditur ab ordine rationis, & legis diuinæ, species peccati attenditur non ex parte inordinationis, quae est præter intentionem peccantis, vt supra dictum est: sed magis ex parte ipsius actus, secundum quod terminatur ad obiectum in quod fertur d' intentio peccantis. & ideo vbicunq; occurrit diuersum motuum inclinans intentionem ad peccandum, ibi est diuersa species peccati. Manifestum est autem qd non est idem motuum ad peccandum in peccatis, quae sunt secundum superabundantiam, & in peccatis quae sunt secundum defectum: quoniam sunt contraria motiua, sicut motuum in peccato intemperatiæ, est amor delectationum corporalium: motuum autem in peccato insensibilitatis est odium earum. vnde huiusmodi peccata non solum differunt specie, sed etiam sunt sibi inuicem contraria.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod magis & minus, etsi non sunt causa diuersitatis speciei, consequuntur tamen quandoq; species differentes prout proueniunt ex diuersis formis, sicut si dicat, quod ignis est leuior aere. vnde * Philosophus dicit in 8. Ethico. quod qui poluerunt nõ esse diuersas species amicitiarum propter hoc, quod dicuntur secundum magis & minus, non sufficienti crediderunt signo: & hoc modo superexcedere rationem, vel deficere ab ea pertinet ad diuersa peccata secundum speciem, in quantum consequuntur diuersa motiua.

AD SECUNDVM dicendum, qd intentio peccantis non est vt recedat a rone, & id efficitur eiusdem rationis peccatum superabundantiae, & defectus propter recessum ab eadem rationis rectitudine: sed qm; ille qd dicit falsum, intendit veritatem occultare. vnde quantum ad hoc, non refert vtrum dicat vel plus, vel minus: si tamen recedere a veritate non

Prima Secundæ S. Tho.

Tex. 13. & 14. tom. 3.

h. huius quæst. D. 785.

Super Questionis septuagesima secundæ Articulum octauum.

D. 648.

27. r. in ff. tom. 5.

secundum... quod nulla est distinctio... in peccato oris... AD TERTIVM dicendum... ARTICVLVS VIII... AD OCTAVM sic proceditur... ¶ 2 Præ. Sicut peccatum... ¶ 3 Præ. Ex duabus speciebus... SED CONTRA. Contraria differunt...

